

Lap: FOVARSZAGI NAPLO

Megjelent: 1949. MAJ. - 5

Osztályozás

027.42

1949

Székesfehérvári háziomda 1926 — 8891

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

O. K.
 Kárpát bácsi emlékei
 a Wenckheim-palotából
 Főv. Nagyb.

Hely

Személy

Helyszám

(Köt. v. füz.) (Oldal)

(Idő)

(Hely)

1949. 7/10

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

KÁRPÁT BÁCSI EMLÉKEI

a Wenckheim-palota gobelintermében a „grófokról” és lovakról, a dolgozókról és a könyvekről

Kárpát Pál bácsi — a könyvtárosok, az olvasók és egyáltalán minden könyvtárlátogató Kárpát bácsija, éppen bezárja a Szabó Ervin-könyvtárban a Budapest Gyűjteményt. Nagy kulcsesomóval a kezében távozni készül, amikor hozzálépek és beszélgetni kezdünk.

Rövidesen kiderül, hogy már állt a mai Wenckheim palota, sőt 17 éve állt már, mikor a fiatal Kárpát az ókgyósi hitbizományi birtokról ide, a »grófi« család városi szállására került. Ott lent lovászfő volt, itt szobainas. Decembertől májusig laktak itt az urak. A Király-díj lefutása után a magyar arisztokraták — Wenckheimék is — minden évben itthagyták Budapestet. A tükrös, csilláros, templomhajó magasságú termék hat hónapra üresen maradtak.

— De itt, ahol most beszélgetünk, itt sok dolgom volt a nyári évszakban is — magyarázza Kárpát bácsi. — Ez volt a gobelinterem, a nagy fogadóterem... Mellette jobbról: a kis ezüst szalon, balról a kis aranszalon...

A fogadóteremben ma nincsenek gobelinek. Szép faragású könyvszekrények, vitrinek, hatalmas ovális asztal és kényelmes karosszékek várnak... de nem a régi exkluzív társaságra, hanem a demokrácia dolgozóira, akik itt tanulmányozzák Budapest multját és jelenét és készítik elő dicsőbb jövődjét. Antik bútoremekeknek sincs nyoma, de azért vannak itt kincsek, amelyek sem régiségben, sem értékben nem hátrálnak meg az összehasonlítás elől: a Budapest Gyűjtemény ősnymatványai, Hungaricái, ritkaságai és bibliofil remekei pénzben is többet érnek, mint a Wenckheim-család kiköltöztetett ezüstjei és porcellánjai... S meghozza mindnyájunknak hozzáférhető, nem árasztják a szent magántulajdon borzalmas hidegét.

Könyvraktár a ponni-istálló helyén.

Az aranszalon is végleg elvesztette iníim jellegét. Súlyos könyvekkel túlszűfolt munkaasztalok mellett komoly kutatók idézik a korok szellemét. Az ezüstszalon pedig ma a referens-könyvtárosok szobája, száz meg száz mamutkötetel, lexikkonnal, szótárral, köztük akkorákkal is, mint a Webster-Enciklopédiák... Meghözö indiszkréték is ezek az ormótlan mai könyvek. Távolról sem olyan illedelmesek, mint például a Gótai Almanach. Elárulnak mindent. Az ókgyósi hitbizomány, meg a többi világi nagybirtok eredetét, a parasztság sorsát a nagybirtokon, megfejtik a nagy titkot is, hogy munka nélkül hogyan lehetett telivér méneést tartani.

Dobozon, versenyistállót angol trénerrel Alagon, meg a lovaspólohoz ponnikat. Meri a mai szép raktár még 1925-ben is ponniistálló volt, két évvel azelőtt, hogy a palotát könyvtári célra megvásárolta fővárosunk.

Hogy a beszélgetés pár percre a lovakra térül, Kárpáttal egy kicsit szerepet cserélünk. Ő a kérdező és nem győz csodálkozni, hogy azt is tudom: a versenyistálló nem is az ő gazdájáé volt, hanem Wenckheim Dénesé s hogy az ő házilovasa volt a nagy zsokehéroz, Janek Géza.

Nem tesz semmit! A Wenckheimok összetartottak egymással, meg a többi világi nagyurakkal. Egy vármegye, egy versenypálya, egy játéktér volt a szemükben az egész történelmi Magyarország.

A parkett még a régi...

Ma persze hiába nézünk le a karzatról a terembe, már csak a parkett a régi, a frakkok, a párizsi toalettek szétfoszlottak a rongypiacon és az egykori vad csárdások színterén diákok, diáklányok merülnek mélyen könyvekbe, előttük Lenin-, Sztálin-, Marx-meg Engels-kötetek tornyosulnak. Belefeledkeznek szegények ők is akár a késő éjszakába, de nyolckor zárunk, veszik cók-mókjukat, csak maguknak dűdölják az új idők dalát. (No, néha azért nálunk is van muri, beszíjónikus zenekarok örvendeztetik a szemléletes munka elfáradottjait, itt-ott egy-egy nagy orosz művész vált ki olyan fergeteges tapsokat, hogy ehhez képest semmiség az az egykori taps, amellyel Wenckheimék vendégei követelték Berkes újrázásait.)

Világos reggel volt, amikor lefeküdték: az »Uruk« az emeleti hálószobákban, a vendégek meg a földszinti vendégszobákban. De a könyhában a francia szakács már készítette a keserű szájakat helyrehozó levest. Mit tudtak ezek az emberek az idő értékéről! Meg sem tudták volna érteni, hogy percekért, másodpercekért versengeni is lehet! S mit szólnának, ha tudnák, hogy altisztjeink éppen most abban törik magukat, hogy a proli pár perccel hamarabb kapjon meg olyan könyveket, amelyeknek még a címétől is viszolyogna grófi lelkületük.

A batárok, eszák, homokfutók parádés legényei félnapokat vártak, míg rákerült a sor, hogy Kárpát a kocsifelhajtóhoz szólítsa őket...

Kárpát bácsi most este tizkor csukja a kaput. Csened honol mindenfelé. A könyvek nem rikkantanak, pedig volna mondani-valójuk... O. K.

A VIZIVÁROS

újra Buda legszebb kerületének címére pályázik

A hosszan elnyúló, a Vár aljától ki a messzi Hűvösvölgyig érő II. kerület Budapest legszomorúbb képét mutatta az ostrom után. Nála csupán az I. kerület szenvedett többet. Ma azonban a gondos szemlélő, ha végig megy Buda e hajdani legszebb kerületén, óriási változást tapasztal. A kerület szépül és a csinosodó utcák, a főútvonalain átzúgó élénk forgalom az újraéledő élet ritmusát zengik. A Margithid megépülése egycsapásra megváltoztatta a környező utcák képét. A Gül-Baba kávéház fényreklámjai világosodnak a híd felé, a Mártírok-úja másik oldalán a KÖZÉRT-boltban nyüzsgő a vásárlók tömege.

Szemben a Török-utcával, a Körút hajlásánál tavaly még romhalmaz terpszkedett, ma — ha földszintes is —

de mégis csinos üzlet-ház áll. A Ferencesek templomán vígan piroslik a friss cserpezés és a Regentház szörnnyű emlékü romjai is eltűntek már. Lükte az élet a Széll Kálmán-téren és a Malinovszky-fasorban. A fogással szemben ott szomorkodik a hajdani Rajna-park romja és kiválasztottak hajdani tivornyáinak kertjében száraz kórót és gazt zizeget a tavaszi szél, de hamarosan ide is eljut a csákány és az új élet építői a dolgozóknak építik újra fel.

A Pasarét és felette a Rózsadomb árnyas utcáival a szép kertekben ékeskedő villáival szinte békebeli hangulatot lehel. Alig-alig látni már egy-egy villán a belővések helyét, a kertekben tavaszi munka folyik. De egy különbség azonnal szembetűnik: nem látni a csendesen, halk sompolygással suhanó autókat.

A kizsákmányolásból élő iparmágnások palotáiban ma a dolgozó nép lakik.

József Ferenc főherceg Tapolcsányi-úti háza ma gyermeknyaraló. De jussunk át a II. kerület másik főútvonalán, a Fő-utcán is. Kezdjük talán a Lánchídtól. Az iparügyi minisztérium romházait már lebontották, bontás alatt van a Községi Takarékbudai fiókjának épülete. A Közigazgatási Biróság hajdani épületét, amelyben most a NÉKOSz központja és a Munkásmozgalmi Intézet székel, szépen kitatarozták. Mellette szerényen húzódik meg az előljárárság egyemeletes épülete. Feljebb a francia követség volt épületének romjait épp a napokban takarították el, de szemben az ósdi földbereszkadó épületeken is megreccsen a csákány.

Az utca szélesedik, levágták az utcába nyúló romos házakat, a Vám-utcánál és a Csalogány-utca után következő éles beszűkülés is megszűnt. És itt vár

a legszebb kép. Balról az Iparügyi minisztérium (volt Anyaghivatal) oszlopos palotája emelkedik büszkén, előtte szépen rendezett tágas térség, a másik oldalon pedig, a Vitéz-utcai halálházak terén a magyar újjáépítés egyik újszerű alkotmánya nyúlik az ég felé.

Hatalmas négyszögletes épület tetején szalagos ágak hirdetik, hogy a házépítők elérték a tetőt. Egyelőre ugyan nem sokat láthatunk belőle, mert oldalát nádfüggöny takarja, ez véde az egész télen pillanatnyiszünet nélkül épülő házat és a munkásokat a fagytól, szélről.

Az első pontház Budán.

Nem messze az idő, hogy Buda egyik legszebb része lesz. Mellette park minden oldalról, mögötte az Iparügyi minisztériumtól, Gyorskocsi-utcától és a Pestvidéki törvényszék hatalmas épületétől határolt gyönyörű park, előtte pedig a Duna és a tavaszi napsütésben átmosolyognak a pesti Dunapart palotái. Néhány lépéssel arrább a Külügyminisztérium épületén (volt Számszék) végzik az utolsó csinosító simításokat. A Pálffy-tér zárja le a Fő-utcát. Bem apó szobrát tiszta, rendez park övezi. Mögötte, mint a megdönthetetlen erő jelképe, áll a Rendőrlaktanya. Kapuján reggelenként vidáman daloló rendőrszázadok menetelnek gya-

korlatra és daluk végigvisszhangzik a Mártírok-útján.

A kerület újjáépítéséről, a további tervekről beszél Varjas László, kerületi előljáró.

— Több, mint kétszáz olyan épület van, illetve volt a kerületben, amit teljesen le kellett bontanunk. Felének bontása már befejeződött s amint sikerül elhelyeznünk a többi kevésbé romos épületben lakókat, a többiek bontásához is hozzáfogunk. Az első-sorban szükséges munkák elvégzése után jönnek a többiek, amik életünk megszüntetéséhez szükségesek. Az előljárárság munkaközösség háromhónapos tervet dolgozott ki. Az előljárárság dolgozói a kerületi tömegszervezetek közreműködésével három játszóteret építenek. Ezek közül a Mária-téren levőt már át is adtuk és folyamatban van a Torockói-téren levő is. Ha sikerül elérnünk, hogy a Budapesti Építésügyi Főigazgatóság kiürítse a Mechwart-teret, melyen most az általa végzett bontások anyagait tárolja, akkor kerületünk legszebb parkját fogjuk szorgos munkával átadni rendeltetésének. A Mártírok-ligete lesz a neve s ezzel hódolunk a szabadság hősi halottainak.

Befejezésül elmondotta még Varjas László, hogy a kerület hangulata jó és a lakosság karöltve dolgozik az előljárársággal. A választások megmutatják a hatalmas változást, amin a lakosság átment.

Viziváros a Népfront mellett áll.